

WOJEWODA ŚLĄSKI

Katowice, 24 maja 2024 r.

PSVI.431.1.28.2024

Egzemplarz nr 1/2

Dyn
p. Kunc H

Pani
Agnieszka Baszczyńska
Dyrektor Powiatowego
Centrum Pomocy Rodzinie
w Cieszynie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, ul. Bobrecka 29, 43-400 Cieszyn, przeprowadzono kontrolę w trybie zwykłym. Kontrola była ujęta w planie kontroli zewnętrznych prowadzonych przez wydziały Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach na rok 2024.

Organizację i tryb przeprowadzenia niniejszej kontroli określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477).

Kontrolę w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, na podstawie upoważnień wydanych 24 kwietnia 2024 r., przeprowadził zespół inspektorów Oddziału ds. Pieczy Zastępczej Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach: Elżbieta Moskał – kierująca zespołem i Iwona Sałata-Trombala.

Tematem kontroli była ocena wybranych zadań realizowanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim, określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

O terminie i zakresie planowanej kontroli, pismem z 26 kwietnia 2024 r., znak: PSVI.431.1.28.2024, poinformowano Starostę Powiatu Cieszyńskiego oraz Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie; zawiadomienia wysłano w dniu ich podpisania za pośrednictwem platformy ePUAP.

Przed rozpoczęciem czynności kontrolnych dyrektorowi jednostki przedstawiono stosowne upoważnienia i dokonano wpisu do książki kontroli.

Czynności kontrolne w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie przeprowadzono w dniach 9 i 10 oraz 13, 14 i 15 maja 2024 r. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2023 r. do ostatniego dnia czynności kontrolnych prowadzonych w jednostce kontrolowanej.

(Akta kontroli str. 1-19)

Użyte w wystąpieniu pokontrolnym skróty:

- ustawa – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);

- PCPR, Centrum – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie mieszczące się przy ulicy Bobreckiej 29;
- Statut – Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie nadany uchwałą nr XXVIII/242/21 Rady Powiatu Cieszyńskiego z dnia 27 kwietnia 2021 r.; ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego 30 kwietnia 2021 r. pod poz. 3036;
- Regulamin Organizacyjny – Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie uchwalony przez Zarząd Powiatu Cieszyńskiego uchwałą nr 786/ZP/VI/21 z dnia 24 czerwca 2021 r.;
- Dyrektor – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie;
- Starosta – Starosta Powiatu Cieszyńskiego;
- Powiat – powiat cieszyński;
- ORPZ, Organizator – organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim;
- Zespół – Zespół ds. Pieczy Zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie;
- Koordynator – koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniony w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie.

Ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym dokonano w oparciu o analizę udostępnionej dokumentacji, informacje uzyskane od dyrektora jednostki, jego zastępcy oraz kierownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, w zakresie objętym kontrolą, ocenia się pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Ustalenia stanowiące podstawę do oceny realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie.

1. Ustalenia stanu organizacyjno-prawnego jednostki.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie jest samodzielną jednostką organizacyjną, działającą jako jednostka budżetowa powiatu cieszyńskiego. Przedmiotem działalności Centrum jest realizacja zadań powiatu określonych m.in. w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie kieruje, zarządza oraz reprezentuje je na zewnątrz dyrektor. W czasie nieobecności dyrektora zadania i kompetencje w zakresie kierowania Centrum wykonuje z-ca dyrektora.

Zarządzeniem nr WO.120.37/2011 z dnia 27 grudnia 2011 r. Starosta Powiatu Cieszyńskiego wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim.

(Akta kontroli str. 20-34)

1.1. ustalenie dotyczące osób odpowiedzialnych za realizację zadań objętych kontrolą

W okresie objętym kontrolą Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie była pani Agnieszka Baszczyńska, a jej zastępcą – pani Barbara Wójtowicz-Kunc.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim realizuje szesnastoosobowy zespół pracowników PCPR, w tym psycholog i psychoterapeuta oraz ośmiu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zespołem kieruje pani Olga Stoszek.

sl.

Dyrektor Centrum został upoważniony przez Starostę m.in. do: załatwiania indywidualnych spraw z zakresu systemu pieczy zastępczej, w tym wydawania decyzji administracyjnych i zawierania umów cywilno-prawnych (upoważnienie nr WO.077.18.2018 z 1 marca 2018 r.); składania oświadczeń woli, związanych z prowadzeniem bieżącej działalności Powiatu w zakresie pieczy, w szczególności do zawierania porozumień z innymi powiatami w sprawach przyjęcia i warunków pobytu dziecka w pieczy zastępczej na terenie powiatu cieszyńskiego (upoważnienie nr WO.0027.4.2018 z 1 marca 2018 r.); prowadzenia i przekazywania do właściwego sądu rejestrów danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej (upoważnienie nr WO.077.7.2022 z 20 stycznia 2022 r.).

(Akta kontroli str. 35-38, 39-40)

1.2. kwalifikacje i zakresy czynności osób zatrudnionych na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest zatrudnionych osiem osób; w czasie pobytu inspektorów w jednostce, jedna osoba pozostawała w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. Koordynatorzy pracują w zadaniowym systemie czasu pracy, swoje obowiązki wykonują zarówno w Centrum, jak również w środowisku rodziny. Informacje o miejscu i czasie pracy poszczególnych osób realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej oraz telefony kontaktowe do nich, są zamieszczone na stronie internetowej PCPR w zakładce „Zespół ds. Pieczy Zastępczej”.

Analiza dokumentacji osób zatrudnionych na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykazała, że:

- każdy pracownik złożył oświadczenie o spełnieniu warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy,
- siedmiu pracowników było sprawdzonych w Krajowym Rejestrze Karnym,
- każdy pracownik był weryfikowany w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym,
- wszystkie osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora posiadają odpowiednie kwalifikacje, zgodne z zapisami art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy.

W zakresie obowiązków koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej mają wymienione zadania określone w art. 77 ust. 3 ustawy, m.in.: udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku, zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do pomocy specjalistycznej dla dzieci, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.

Analiza dokumentacji jednego z pracowników wykazała, że od 1 marca 2023 r. jest on zatrudniony w PCPR w wymiarze 0,75 etatu na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i 0,25 etatu na stanowisku pracownika socjalnego.

Adekwatnie do zajmowanych stanowisk pracownik posiada dwa odrębne zakresy czynności, jeden wynikający z art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, drugi – z art. 119 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w tym przeprowadzanie wywiadów środowiskowych; dokonywanie analizy, diagnozy i oceny zjawisk indywidualnych i społecznych; formułowanie opinii w zakresie zapotrzebowania na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do tych świadczeń.

Powyższe jest niezgodne z art. 79 ust. 3 ustawy.

W trakcie analizy dokumentacji osób zatrudnionych na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w PCPR ustalono również, że koordynatorzy systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje uczestnicząc w kursach, konferencjach tematycznych i szkoleniach oraz korzystają z poradnictwa

zawodowego i wsparcia w celu zachowania i wzmacniania swoich kompetencji oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

W okresie od 20 października 2022 r. do 7 lipca 2023 r. pracownicy ORPZ uczestniczyli w cyklicznych spotkaniach superwizyjnych.

W dokumentacji koordynatorów znajdują się zaświadczenia potwierdzające ich aktywność w kierunku podnoszenia swoich kompetencji, m.in.: *Rozpoznawanie i przeciwdziałanie przemocy seksualnej wobec dzieci; Proces powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny; Depresja i zachowania autodestrukcyjne u dzieci i młodzieży – rozpoznawanie i formy wsparcia; Przygotowanie dziecka do adopcji; Jak radzić sobie z dzieckiem autystycznym – całościowe zaburzenia rozwojowe; Zespoły hiperkinetyczne ADHD u dzieci i młodzieży – jak postępować i pomóc dziecku; Cyberprzemoc wśród dzieci i młodzieży – jak reagować wobec dzieci doświadczających i stosujących cyberprzemoc; Praca z dzieckiem z doświadczeniem traumy – wyzwania, wskazówki i rekomendacje; Radzenie sobie ze stresem, własnymi emocjami. Profilaktyka wypalenia zawodowego; Ochrona przed współczesnymi atakami sieciowymi; Satysfakcja i sukces zawodowy – charakterystyka zjawiska wypalenia zawodowego i metody radzenia sobie z syndromem wypalenia.*

(Akta kontroli str. 44-48, 49, 50-53, 54-55)

1.3. ustalenia dotyczące przydzielania rodzin pod opiekę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że pod opieką jednego koordynatora pozostaje więcej niż 15 rodzin.

W okresie objętym kontrolą sytuacja przedstawiała się następująco:

l.p.	Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Stan na dzień			
		31.01.2023 r.	31.07.2023 r.	31.12.2023 r.	9.05.2024 r.
1.	A.F.	35	25	28	27, w tym 5 rodzin z pełnoletnimi wychowankami
2.	P.G.	21	20	30	27, w tym 3 rodziny z pełnoletnimi wychowankami
3.	A.G.	33	30	29	27, w tym 3 rodziny z pełnoletnimi wychowankami
4.	D.O.	27	24	25	22, w tym 5 rodzin z pełnoletnimi wychowankami
5.	D.P-S.	27	24	24	25, w tym 3 rodziny z pełnoletnimi wychowankami
6.	E.R.	-	-	21	20, w tym 1 rodzina z pełnoletnim wychowankiem
7.	P.S.	11	10	10	10
8.	S.W.	-	28	30	29

Powyższe jest niezgodne z art. 77 ust. 4 ustawy.

Z uzyskanych informacji wynika, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie sukcesywnie zwiększa zatrudnienie w Zespole realizującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Podczas poprzedniej kontroli w Centrum, w lipcu 2017 r. (nr sprawy: PSVI.431.2.16.2017) PCPR dysponował 5 etatami na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, osoby zatrudnione w tym czasie miały umowy o pracę na czas określony. Aktualnie Zespół stanowią: psycholog, 8 koordynatorów, w tym 7 osób posiada umowy o pracę na czas nieokreślony, a od kilku miesięcy do Zespołu dołączył również psychoterapeuta.

(Akta kontroli str. 56)

1.4. ustalenia w zakresie zabezpieczenia dzieci w pieczy zastępczej

W okresie objętym kontrolą sytuacja przedstawiała się następująco:

Rodziny zastępcze	Stan na dzień					
	31.01.2023 r.		31.12.2023 r.		Stan aktualny	
	l. rodzin	l. dzieci	l. rodzin	l. dzieci	l. rodzin	l. dzieci
Spokrewnione	90	95	85	102	83	101
Niezawodowe	82	115	90	119	86	113
Zawodowe	10	37	7	31	8	33
Zawodowe specjalistyczne	2	2	1	3	1	3
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia	4	22	5	23	6	30
Rodzinne Domy Dziecka	2	14	2	14	3	24

Łącznie, w 187 rodzinnych formach pieczy zastępczej, przebywało 304 dzieci i osób pełnoletnich, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy.

W okresie objętym kontrolą, poza powiatem cieszyńskim, w rodzinnej pieczy zastępczej, przebywało odpowiednio: na dzień 31 stycznia 2023 r. – 19 dzieci, 31 grudnia 2023 r. – 24 dzieci.

Stan na pierwszy dzień kontroli to 26 dzieci umieszczonych poza powiatem cieszyńskim.

(Akta kontroli str. 40-41)

2. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie.

2.1. prowadzenie naboru, kwalifikowanie i organizowanie szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie we współpracy z Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przzystań” w Cieszynie podejmuje działania ukierunkowane na promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych. Prowadzone akcje informacyjne m.in.: na stronach internetowych, portalach społecznościowych, w formie plakatów i ulotek skutkują tym, że w powiecie cieszyńskim utrzymuje się wysoka liczba rodzin zastępczych i co rok powstają nowe.

W okresie objętym kontrolą do ORPZ zgłosiły się 43 osoby zainteresowane rodzinnymi formami pieczy zastępczej. Zakwalifikowano już 35 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (6 osób jest w procesie kwalifikacyjnym; 2 osoby nie przeszły kwalifikacji). Szkolenie ukończyło już 25 osób, a pozostali oczekują na termin szkolenia (2 kandydatów zakwalifikowanych zrezygnowało z dalszego procesu rekrutacji).

W gronie osób szkolących się były 4 rodziny zastępcze niezawodowe, które w ramach podnoszenia kwalifikacji ukończyły szkolenie na rodziny zastępcze zawodowe, w tym 2 na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia. W nowych rodzinach dzieci znalazły już swoje miejsce.

(Akta kontroli str. 57-61)

2.2. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie podejmuje działania ukierunkowane na podnoszenie kompetencji/kwalifikacji osób pełniących funkcje rodziny zastępczej i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dla osiągnięcia powyższego celu koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przekazują rodzinom zastępczym informacje o dostępnych ofertach szkoleniowych, m.in. bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Ponadto informacje o ofertach szkoleniowych zamieszczone są na stronach internetowych Centrum.

W 2023 r. do rodzin zastępczych zawodowych skierowano zaproszenie do udziału w szkoleniu pn. *Praca z dzieckiem z doświadczeniem traumy – wyzwania, wskazówki i rekomendacje*. W ramach realizacji projektu „Wsparcie pieczy zastępczej w województwie śląskim” rodziny zastępcze mogły uczestniczyć w następujących szkoleniach: *Zaburzenia więzi RAD – jak pracować z dzieckiem; Jak radzić sobie z dzieckiem autystycznym – całościowe zaburzenia rozwojowe; Zespoły hiperkinetyczne ADHD u dzieci i młodzieży – jak postępować i pomóc dziecku*.

2.3. zapewnianie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomocy i wsparcia

Rodziny zastępcze, funkcjonujące na terenie powiatu cieszyńskiego, mogą w sytuacji czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, skorzystać ze wsparcia rodziny pomocowej. Z uzyskanych informacji wynika, że rodziny zastępcze same ustalają między sobą zastępstwo w opiece nad dziećmi w sytuacji korzystania z prawa do urlopu wypoczynkowego, a także w trudnej dla nich sytuacji życiowej/losowej. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą 3 rodziny zastępcze zawodowe skorzystały ze wsparcia rodziny pomocowej.

Inną formą wsparcia dla rodzin zastępczych, wynikającą z art. 57 i art. 64 ustawy, jest możliwość skorzystania z osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W okresie objętym kontrolą 17 rodzin zastępczych zawodowych skorzystało z tej formy wsparcia.

PCPR współpracuje, w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ze Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przystań” w Cieszynie. Stowarzyszenie organizuje dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej pomoc wolontariuszy, umożliwia również rodzinom zastępczym spotkania w ramach grup wsparcia.

Na stronach Centrum zamieszczone są bieżące informacje o formach wsparcia, z jakich może skorzystać rodzina zastępcza, w tym oferty zewnętrzne, kierowane do wszystkich rodzin z terenu województwa śląskiego. Oferty dotyczą np.: szkoleń, zorganizowanych wyjazdów na wypoczynek o charakterze terapeutycznym, wsparcia specjalistów.

- 2.4. zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Wszystkie rodziny zastępcze na terenie powiatu cieszyńskiego są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach wykonywania swoich zadań koordynatorzy na bieżąco pomagają rodzinom zastępczym rozwiązywać trudności, jakie się u nich pojawiają; zachęcają rodziców zastępczych do współpracy z pedagogami szkolnymi w celu eliminowania u dzieci trudności szkolnych; pomagają szukać wsparcia u specjalistów, adekwatnie do potrzeb zgłaszanych przez rodzinę; informują o ofertach lokalnych ośrodków/poradni, a także tych, jakie ogłasza na swoich stronach Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

Wsparcia rodzinom udzielają też inni pracownicy Organizatora oraz pani Barbara Wójtowicz-Kunc zastępca dyrektora, która jest też trenerem szkolącym kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i osobą aktywnie uczestniczącą w procesie ich kwalifikacji.

Ustalono również, że PCPR współfinansuje realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy, np. w 2023 r. Towarzystwo Opieki nad Niepełnosprawnymi w Ustroniu realizowało zadanie pn.: *Wsparcie rodzin zastępczych w zakresie poradnictwa specjalistycznego i grup wsparcia*. W ramach realizacji powyższego zadania: prowadzono grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych; organizowano dla dzieci indywidualne spotkania terapeutyczne oraz zajęcia grupowe dotyczące treningu umiejętności społecznych. Ponadto dla sześciorga dzieci przeprowadzono diagnozę psychologiczną.

Wsparcie, w zakresie uzyskania diagnozy psychofizycznej dziecka, rodziny otrzymują również dzięki współpracy Centrum z siecią przedszkoli terapeutycznych „Słoneczna Kraina” oraz Ośrodkiem Edukacyjno-Rewalidacyjno-Wychowawczym w Ustroniu.

- 2.5. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze z terenu powiatu cieszyńskiego otrzymują wsparcie psychologa i psychoterapeuty zatrudnionych w PCPR; specjaliści udzielają porad oraz prowadzą konsultacje indywidualne dla dzieci i rodziców zastępczych. Psychoterapeuta oferuje swoją pomoc w kilku punktach na terenie Powiatu (w Cieszynie i Wiśle). Ponadto w sytuacji, gdy rodzina wymagająca pomocy ma trudność w dotarciu do psychoterapeuty, umawia się on na spotkanie w miejscu zamieszkania rodziny.

Zakres pomocy specjalistów ukierunkowany jest na problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież, a odnoszą się m.in. do lęków, poczucia odrzucenia i zagubienia.

Z uzyskanych informacji wynikało, że potrzebę wsparcia dzieci, przez specjalistów, zgłaszają rodzice zastępczy, koordynatorzy, ale także sama młodzież. Czas i częstotliwość spotkań ze specjalistami są uwarunkowane indywidualnymi potrzebami osób, które znajdują się w trudnej sytuacji i chcą skorzystać z tej formy wsparcia.

(Akta kontroli str. 62, 63-64, 65, 66-71, 72)

- 2.6. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Organizator dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w terminach określonych w art. 131 ust. 1 ustawy.

Ocena sytuacji dziecka jest sporządzana wg przyjętego w Centrum wzoru i obejmuje następujące obszary: aktualną sytuację rodziców biologicznych; monitoring procedur adopcyjnych; ocenę stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb; analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Treści zawarte w dokumencie są zróżnicowane, zależą od osoby, która je wypełnia; są protokoły obszerniejsze, zawierają więcej informacji o aktualnej sytuacji dziecka, ale są też takie dokumenty, gdzie wpisy są krótkie, hasłowe, oszczędne w treści.

Z analizy losowo wybranej dokumentacji wynikało, że informacje o planowanej okresowej ocenie sytuacji dziecka są przesyłane do: rodziców biologicznych i zastępczych, ośrodka pomocy społecznej oraz instytucji oświatowych. Ocena sytuacji dziecka dokonywana jest często z udziałem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodzica zastępczego, w spotkaniach czasem uczestniczą przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, kuratorzy sądowi, rodzice biologiczni, psycholog. Placówki oświatowe często zamiast obecności na spotkaniu, wysyłają do Organizatora opinie o aktualnej sytuacji dziecka w szkole, przedszkolu.

W okresie objętym kontrolą zdarzały się sytuacje, że okresowej oceny sytuacji dziecka dokonywał sam koordynator.

Powyższe pozostaje w sprzeczności z art. 130 ust.1 ustawy.

Zwrócono dyrektorowi uwagę na ww. zapisy ustawy, odnoszące się do składu osobowego zespołu dokonującego oceny sytuacji dziecka.

(Akta kontroli str. 73-88, 89-92, 93-98)

2.7. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną

Organizator zgłasza do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Niezwłocznie, po otrzymaniu decyzji sądu o pozbawieniu władzy rodzicielskiej rodziców danego dziecka, podejmowane są czynności związane z gromadzeniem wymaganej dokumentacji, a następnie dokonywane jest zgłoszenie do ośrodka adopcyjnego celem przysposobienia dziecka.

W okresie objętym kontrolą do ośrodka adopcyjnego zgłoszono łącznie: w 2023 r. – 60 dzieci, w 2024 r. 20 dzieci, z uregulowaną sytuacją prawną.

Przysposobienie dziecka nie jest częstym zjawiskiem. Z uzyskanych informacji wynika, że w sytuacji gdy istnieje więź między dzieckiem i rodzicem zastępczym, ośrodek adopcyjny odstępuje od kwalifikacji. Często też dzieci, korzystające ze swojego prawa do wyrażenie zdania w sprawach ich dotyczących, odmawiają/nie wyrażają zgody na przysposobienie.

(Akta kontroli str. 41)

2.8. współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie cieszyńskim współpracuje ze środowiskiem lokalnym w realizacji zadań wynikających z ustawy. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pozostają w kontakcie z placówkami oświatowymi, w których przebywają/uczą się dzieci; z asystentami rodziny i pracownikami ośrodków pomocy społecznej pracującymi w środowisku rodziny. Współpraca ze środowiskiem lokalnym/placówkami oświatowymi wpływa na poprawę sytuacji szkolnej wielu dzieci. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej umożliwia dzieciom powrót do swoich rodzin biologicznych. W 2023 r. do rodziców powróciło dwanaścioro dzieci, a w roku 2024, do 15 maja – pięścioro.

Współpraca obejmuje również Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Sąd Rejonowy w Cieszynie (III Wydział Rodzinny i Nietletnich oraz zespół kuratorów sądowych), Stowarzyszenie Rodziny Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przystań” w Cieszynie i Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne oraz organizacje pozarządowe i stowarzyszenia oferujące pomoc oraz wsparcie rodzinom i dzieciom z terenu powiatu cieszyńskiego.

(Akta kontroli str. 42, 62, 67-68)

3. Realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

3.1. udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Wszystkie rodziny zastępcze w powiecie cieszyńskim są objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas wizyt w środowisku koordynatorzy podejmują z rodzinami rozmowy na tematy bieżące; udzielają wsparcia w rozwiązywaniu trudności wychowawczych i edukacyjnych, współpracując w tym zakresie z placówkami oświatowymi; udzielają informacji o ofertach dostępnych zajęć terapeutycznych, edukacyjnych lub związanych z organizacją czasu wolnego; pomagają znaleźć w najbliższym środowisku instytucje i organizacje, które w ramach działalności statutowej oferują rodzinom pomoc i wsparcie, w tym pomoc specjalistów. Pomagają w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych występujących u dzieci.

Koordynatorzy informują też rodziców zastępczych o możliwości skorzystania z ofert szkoleniowych podnoszących ich kompetencje wychowawcze, służących przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu. Inną formą wsparcia, jaką oferują rodzinom koordynatorzy jest pomoc w przygotowaniu młodzieży do procesu usamodzielnienia. Rodziny otrzymują wsparcie w załatwianiu formalności, instrukcje o wymaganych dokumentach i terminach ich złożenia/wypełnienia. Młodzież będąca w procesie usamodzielnienia także może skorzystać ze wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w realizacji planu usamodzielnienia.

Wizyty w środowisku rodzin są często niezapowiedziane. Z wypowiedzi pracowników ORPZ wynikało, że jest to wypracowana forma kontaktów, akceptowalna przez rodziny. Zwrócono jednak uwagę na fakt, iż niezapowiedziane wizyty mogą naruszać mir domowy i świadczyć o ograniczonym zaufaniu do osób sprawujących pieczę zastępczą. Ponadto niezapowiedziane wizyty w środowisku noszą znamiona kontroli, a zadaniem koordynatora jest wspieranie rodziny i współpraca z rodzicami zastępczymi w opiece i wychowaniu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

(Akta kontroli str. 104-112, 113-121)

3.2. przygotowanie planu pomocy dziecku we współpracy z rodziną zastępczą/prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny/ podmiotem organizującym pracę z rodziną

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspólnie z rodzicami zastępczymi opracowują, dla każdego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, plan pomocy dziecku. W opracowaniu planu uczestniczą, zależnie od sytuacji, również: pracownik socjalny, asystent rodziny i kurator sądowy.

W trakcie czynności kontrolnych analizie poddano 14 teczek rodziny, w których wychowuje się łącznie 22 dzieci.

Plan pomocy dziecku zawiera krótką diagnozę sytuacji dziecka i zadania obejmujące: sytuację prawną i rodzinną dziecka, edukację, wychowanie, zdrowie oraz warunki socjalno-bytowe. Do każdego zadania określony jest cel, wskazana jest osoba odpowiedzialna za jego realizację, a także termin przewidziany na osiągnięcie zakładanego celu (w przypadku dzieci starszych okres określa się często jako „cały czas” lub „do końca pobytu w pieczy zastępczej”). Dokument jest opracowywany na poszczególne etapy kształcenia. Jeżeli nie następują istotne zmiany w życiu dziecka bądź w sprawach jego rodziców, ewentualne zmiany zaznacza się w ostatniej części dokumentu „Ewaluacja/modyfikacja planu pomocy dziecku”. W sytuacji znaczących zmian np. nowy etap edukacyjny, koordynator pisze nowy plan pomocy dziecku.

Plan pomocy dziecku, podobnie jak ocena sytuacji dziecka, jest sporządzana wg przyjętego w Centrum wzoru. Wpisy w dokumencie, zależnie od koordynatora, są mniej lub bardziej wyczerpujące i dookreślające sytuację dziecka oraz założenia do pracy w celu poprawy jego sytuacji. Plan pomocy dziecku jest opatrzony datą sporządzenia, pod dokumentem są podpisy osób uczestniczących w jego opracowaniu, dokument jest wypełniany przez koordynatora odrębnie.

(Akta kontroli str. 73-87, 99-103)

3.3. pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Rodziny zastępcze z terenu powiatu cieszyńskiego otrzymują od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej informacje o możliwości uczestniczenia w spotkaniach o charakterze wspierającym, których moderatorem jest prezes Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych w Cieszynie. Spotkania mają charakter spotkań towarzyskich, służą wymianie doświadczeń i wsparciu emocjonalnemu. Drugim ośrodkiem oferującym rodzicom zastępczym możliwość spotkań, jest Ośrodek Edukacyjno-Rewalidacyjno-Wychowawczy w Ustroniu Nierodzimiu.

Inną okazją, dla rodzin zastępczych, do spotkań i nawiązania wzajemnych kontaktów są Turnieje Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych. Impreza cykliczna, organizowana od wielu lat w maju lub czerwcu, podczas której świętuje się Dzień Rodzicielstwa Zastępczego (30 maja) i Dzień Dziecka (1 czerwca). Organizatorami imprezy jest Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przystań” w Cieszynie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, przy zaangażowaniu lokalnych firm/institucji. Podczas świętowania uczestnicy mają zapewnione różne atrakcje (turnieje, konkursy, zabawy, słodczyce i ciepły posiłek).

Z uzyskanych informacji wynika, że impreza wpisała się na stałe w kalendarz wydarzeń ważnych dla dzieci i rodziców zastępczych w powiecie cieszyńskim.

(Akta kontroli str. 43, 62)

3.4. sprawozdanie z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art.77 ust. 3 pkt 7 ustawy, przedstawiają coroczne sprawozdanie z efektów swojej pracy kierownikowi Zespół ds. Pieczy Zastępczej. Forma dokumentu została wypracowana przez zespół koordynatorów i nadal ewaluuje jego kształt oraz treści w nim zawarte.

W sprawozdaniu każdy koordynator podaje, w zestawieniu, liczbę rodzin (i wychowanków tam przebywających) objętych wsparciem oraz zaznacza informacje o szkoleniach, w jakich brał udział w okresie sprawozdawczym. Ponadto koordynator ujmuje w sprawozdaniu konkretne informacje: o udzielanej pomocy rodzinie/dziecku, o podejmowanych działaniach dotyczących utrzymania poprawnych relacji rodzin zastępczych i rodzin biologicznych w sprawach dziecka; konsultacjach/rozmowach dotyczących rodziny/dziecka prowadzonych w ramach współpracy z osobami i instytucjami działającymi w środowisku.

W sprawozdaniu zawarte są też: informacje przekazywane rodzinie o możliwości skorzystania ze spotkań w ramach grupy wsparcia, udziału w konferencjach/szkoleniach dedykowanych rodzicom zastępczym; informacje o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy/wsparcia dla dzieci wychowujących się w rodzinie; informacje o pomocy udzielanej usamodzielniającym się wychowankom; informacje o oferowanej pomocy rodzinom w formie osoby do pomocy.

W sprawozdaniu jest również podana: ilość sporządzonych planów pomocy dziecku; liczba dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych; ilość dokonanych ocen rodziny zastępczej oraz ilość posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.

(Akta kontroli str. 104-121)

Uwagi i wnioski

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie prawidłowo realizuje większość zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora rodzinnej zastępczej spełniają warunki określone w art. 78 ust. 1 pkt 1-5 ustawy. Koordynatorzy, w zakresie obowiązków, mają przydzielone zadania określone w art. 77 ust. 3 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie we współpracy z Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przystań” w Cieszynie podejmuje działania promujące rodzinne formy pieczy zastępczej oraz wspiera funkcjonujące rodziny zastępcze.

Wszystkie rodziny zastępcze na terenie powiatu cieszyńskiego są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach wykonywania swoich zadań koordynatorzy, na bieżąco, pomagają rodzinom zastępczym rozwiązywać trudności, jakie się u nich pojawiają; zachęcają rodziców zastępczych do współpracy z pedagogami szkolnymi; pomagają szukać wsparcia u specjalistów adekwatnie do zgłaszanych potrzeb; informują o ofertach lokalnych ośrodków/poradni, a także tych, jakie ogłasza na swoich stronach Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. W związku z przyjętą praktyką wizyt niezapowiedzianych w środowisku rodziny, zwrócono uwagę Dyrektorowi, że niezapowiedziane wizyty są działaniem jednostronnym, podejmowanym przez koordynatora, noszącym znamiona kontroli, a założeniem ustawodawcy jest współpraca z rodziną.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspólnie z rodzicami zastępczymi opracowują, dla każdego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, plan pomocy dziecku. Organizator dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywającymi w pieczy zastępczej, jednak zdarzają się sytuacje świadczące o tym, że okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje sam koordynator. ORPZ zgłasza do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną celem przysposobienia.

Jednakże w toku czynności kontrolnych stwierdzono, że:

- jeden z pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniony w wymiarze 0,75 etatu na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i 0,25 etatu na stanowisku pracownika socjalnego. Powyższe jest niezgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy.
- pod opieką jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest więcej niż 15 rodzin, co pozostaje w sprzeczności z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 197d ust. 1, w związku z art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm), art. 19 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 190)

zalecam:

1. Przestrzegać zapisów art. 77 ust. 4 ustawy, aby pod opieką jednego koordynatora pozostawało nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Przestrzegać zapisów art. 79 ust. 3 ustawy, aby osoba zatrudniona na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie łączyła pracy koordynatora z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego.

Termin realizacji: niezwłocznie.

Pouczenie

Na podstawie § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie może wnieść umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz.177 z późn. zm.).

Ww. zastrzeżenia należy wnieść na piśmie do Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach na adres: Wydział Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W przypadku braku zastrzeżeń, o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych proszę, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, powiadomić Wojewodę Śląskiego, za pośrednictwem Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, na adres podany powyżej.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Egzemplarz nr 1 przekazano, za potwierdzeniem odbioru, Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie. Egzemplarz nr 2 włączono do akt kontroli.

Zespół kontrolny:

inspektor wojewódzki
Elżbieta Moskał
..... **Elżbieta Moskał** .....

Elżbieta Moskał
Inspektor wojewódzki

inspektor wojewódzki
Iwona Sałata-Trombala
..... **Iwona Sałata-Trombala** .....

Iwona Sałata-Trombala
Inspektor wojewódzki

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Marcin Chęszcz
Marcin Chęszcz
Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej